

Informatienota raad

Boardletter 2019

Voor vragen

Telefoonnummer: 14 040
E-mail: gemeente@veldhoven.nl
Datum B en W: 11 februari 2020
Registratienummer: 20bs00009

Kennisnemen van

De boardletter 2019 van PricewaterhouseCoopers Accountants (PwC).

Inleiding

Vooruitlopend op de jaarrekeningcontrole 2019 heeft PricewaterhouseCoopers Accountants (PwC) in november 2019 een tussentijdse controle uitgevoerd. Deze controle is vooral gericht op de interne beheersing van onze bedrijfsvoering, waarbij de accountant de opzet (hoe staat het op papier), het bestaan (wat is er werkelijk) en de werking (effect) van de beheersmaatregelen in de processen toetst. De accountant heeft de uitkomsten van de tussentijdse controle weergegeven in een rapport met bevindingen en aanbevelingen, bestemd voor het college. Voor de raad heeft de accountant een samenvatting, in de vorm van een boardletter opgesteld. Voor PwC is het een eerste tussentijdse controle bij gemeente Veldhoven.

Kernboodschap

Samengevat constateert de accountant dat de basis van de interne beheersing op orde is en dat de gemeente werkt aan verdere doorontwikkeling. Deze doorontwikkeling concentreert zich op de zichtbaarheid van de controlewerkzaamheden, de koppeling van de beheersingsmaatregelen aan een gemeentebrede risicoanalyse en op de digitalisering van processen.

De accountant is positief over de ontwikkelingen die in gang zijn gezet ten aanzien van de ICT-functie, de rechtmatigheidsverantwoording, de Woondeal en de prestatielevering binnen het sociaal domein.

Voor verdere verbetering geeft hij de volgende boodschappen mee:

Aandachtspunten met betrekking tot interne beheersing:

- ♦ Wijzigingsbeheer en autorisatiebeheer voor een aantal gemeentelijke applicaties verbeteren.
- ♦ Blijvend monitoren van de ontwikkelingen vanuit de Woondeal en van de belangrijkste grondexploitatie projecten: Zilverackers Kransakkerdorp en Habraken.
- ♦ Externe factoren (bijv. rijksbijdrage jeugdzorg en herverdeling gemeentefonds) tijdig in meerjarenperspectief verwerken en blijven sturen op structureel sluitende meerjarenbegroting.
- ♦ In bestuursrapportages ook de wijzigingen uit eerdere rapportages en de voortgang van belangrijke projecten toelichten om beter grip te houden.

Aandachtspunten met betrekking tot toekomstige ontwikkelingen:

- ♦ Uitgevoerde interne beheersingsmaatregelen zichtbaar maken om tot een goede rechtmatigheidsverantwoording per 2021 te komen.
- ♦ Borgen van de prestatielevering binnen het sociaal domein in de processen zodat het geen toetsing achteraf hoeft te zijn.
- ♦ Bij het werken volgens de bedoeling (in het sociaal domein) focus houden op zichtbare vastlegging van kwaliteitstoetsing en controle.
- ♦ Volgen en verwerken van de ontwikkelingen rondom de Wet Normering Topinkomens (WNT)

Tot slot kijkt de accountant vooruit naar de jaareindecontrole en geeft aan hoe hij over de belangrijkste voorwaarden en aandachtspunten van de controle aan u rapporteert.

Vervolg

Het college heeft op 11 februari 2020 besloten om de aanbevelingen van de accountant in te passen in de bedrijfsvoering.

Communicatie en samenspraak

De boardletter 2019 wordt op 17 februari 2020, in aanwezigheid van de accountant, besproken in de auditcommissie.

Bijlagen

Boardletter 2019

Belangrijkste boodschappen

Evaluatie van uw interne beheersing

Ontwikkelingen

Vooruitblik naar de jaarrekeningcontrole

Bijlage

Boardletter 2019 gemeente Veldhoven

9 januari 2020

Foto's: Martily Media

Deze rapportage is interactief en gemaakt om te bekijken op:

Belangrijkste boodschappen

Gemeente Veldhoven
Aan de gemeenteraad
Postbus 10101
5500 GA VELDHOVEN

Evaluatie van uw interne beheersing

9 januari 2020

Ontwikkelingen

Geachte gemeenteraad,

Hierbij ontvangt u onze bevindingen met betrekking tot onze tussentijdse controle van de jaarrekening van uw gemeente voor het boekjaar geëindigd op 31 december 2019. We hebben onze werkzaamheden uitgevoerd in overeenstemming met ons controleplan 2019. Onze zienswijzen, bevindingen en aanbevelingen zijn open en constructief besproken met de ambtelijke organisatie en de portefeuillehouder Financiën.

voorbereiding op deze ontwikkelingen. Deel 3 blikt vooruit naar de jaareindecontrole en behandelt de meest relevante aandachtsgebieden.

Vooruitblik naar de jaarrekeningcontrole

Onze tussentijdse bevindingen zijn gebaseerd op onze werkzaamheden tot en met 30 november 2019. Indien er na deze datum nieuwe bevindingen zijn met betrekking tot de interne beheersing zullen wij dit met u delen in ons accountantsverslag.

Graag bespreken we de inhoud van deze rapportage tijdens de vergadering met de auditcommissie op 17 februari 2020. Hebt u nog vragen, neemt u dan contact met ons op. Wij zijn uiteraard graag bereid om de inhoud van deze boardletter nader toe te lichten.

Bijlage

Het rapport bestaat uit drie delen. Deel 1 geeft onze visie op uw interne beheersing en onze bevindingen. Deel 2 beschrijft de ontwikkelingen voor uw organisatie en uw status van

Hoogachtend,
PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

drs. T.A.G. van Boxel RA
senior director

Belangrijkste boodschappen

Evaluatie van uw interne beheersing

Ontwikkelingen

Vooruitblik naar de jaarrekeningcontrole

Bijlage

Onze belangrijkste boodschappen – interne beheersing

- Als onderdeel van onze eerste tussentijdse controle als de nieuwe accountant van de gemeente Veldhoven hebben wij de kwaliteit van uw interne beheersing langs het *three lines of defence*-model beoordeeld. Wij zijn van mening dat de basis van de interne beheersing op orde is en dat de gemeente Veldhoven werkt aan de doorontwikkeling. Belangrijke onderdelen hiervan zijn de zichtbaarheid van de controlewerkzaamheden, de koppeling van de beheersingsmaatregelen aan een gemeentebrede risicoanalyse en de digitalisering van processen.
- In 2019 zijn een visie en strategie opgesteld ter doorontwikkeling van de ICT-functie van de gemeente Veldhoven om de organisatie klaar te maken voor de toekomst. Uit de beoordeling van de IT-omgeving blijken aandachtspunten op het gebied van wijzigingsbeheer en autorisatiebeheer. Het is belangrijk dat wij voor de controle van de jaarrekening gezamenlijk de acties doornemen om op deze gebieden de doorontwikkeling te kunnen realiseren.
- Ten aanzien van de ontwikkelingen op het gebied van de rechtmatigheidsverantwoording zien wij dat de ambtelijke organisatie actief werkt aan de voorbereiding van een plan van aanpak dat aansluit bij de visie op de interne beheersing van gemeente Veldhoven. Met name de zichtbaarheid van de werkzaamheden is hierbij een belangrijk thema.
- Gemeente Veldhoven heeft een relatief hoog saldo aan voorraden (grondexploitaties); €95 miljoen per eind 2018. Het saldo daalt in 2019 en 2020 als gevolg van realisatie van projecten. De belangrijkste projecten zijn Habraken (€26 miljoen) en Zilverackers/Kransackerdorp (€65 miljoen). Voor de financiële positie van gemeente Veldhoven zijn dit bepalende projecten, waarvan periodieke actualisatie van belang is.
- De Woondeal geeft gemeente Veldhoven de mogelijkheid meer nieuwbouw te realiseren dan op basis van eerdere prognoses mogelijk was, door nieuwe projecten te initiëren of projecten naar voren te halen. Om de ontwikkeling concreter te maken wordt een actieplan opgesteld, dat in 2020 aan de raad zal worden voorgelegd. Voor de waardering van de grondexploitaties in de jaarrekening 2019 is het belangrijk om rekening te houden met de ontwikkelingen vanuit de Woondeal.
- Het stikstofbesluit en de PFAS-problematiek hebben ervoor gezorgd dat, daar waar het bestemmingsplan nog niet onherroepelijk is, bouwprojecten mogelijk zijn stilgelegd. In 2019 is dat niet van toepassing geweest voor grondexploitaties en daardoor is het verwachte effect op de waardering per eind 2019 beperkt.
- Het plan van aanpak voor de afsluiting van het sociaal domein is in ontwikkeling. Gemeente Veldhoven is van plan om eigen werkzaamheden uit te voeren op de prestatielevering binnen het sociaal domein om aan de ene kant de onzekerheden die hieruit in vorige jaren naar voren kwamen te verminderen en aan de andere kant de afhankelijkheid van zorgaanbieders te verkleinen. Wij vinden dit een positieve ontwikkeling en denken mee om het plan van aanpak zo efficiënt mogelijk in te richten.

Belangrijkste boodschappen

Evaluatie van uw interne beheersing

Ontwikkelingen

Vooruitblik naar de jaarrekeningcontrole

Bijlage

Onze belangrijkste boodschappen – financiële positie

Risicoprofiel financiële positie gemeente Veldhoven

In de primitieve begroting 2019 wordt een negatieve mutatie van de reserves begroot van €3 miljoen. Hierdoor wordt ingeteerd op het weerstandsvermogen. Het is belangrijk om de exploitatie structureel in evenwicht te krijgen.

In de begroting 2020 is voor de begrotingsperiode tot 2024 inzicht gegeven in het saldo vanuit bestaand beleid, het effect van nieuw c.q. bijgesteld beleid en het effect van de begrote ombuigingsmaatregelen. Het doel daarvan is om het structurele begrote tekort van €1,6 miljoen, in 2021 terug te brengen naar een tekort van €586.000 en daarna om te buigen naar een voordeel. De ombuigingsmaatregelen en hun verwachte effect zijn uitgewerkt. De belangrijkste elementen zijn het versnellen van de geplande OZB-stijging en lagere lasten in de specialistische jeugdzorg.

Begroting 2020: ambitie in bereikbaarheid en keuzes maken in de financiële positie

Om tot een sluitende meerjarenbegroting 2020 te komen moeten keuzes worden gemaakt. Er wordt bezuinigd op personele kosten, groenonderhoud en binnen het sociaal domein. Ook wordt de voorziene OZB-verhoging eerder ingevoerd. Deze keuzes leiden ertoe dat het meerjarenperspectief in 2020 van €1,6 miljoen negatief doorwerkt naar een verwacht positief resultaat in 2023 van €1,3 miljoen. Hierbij zien wij dat ook externe factoren, zoals de rijksbijdrage voor Jeugdzorg en de herverdeling van het gemeentefonds, effect kunnen hebben op de meerjarenbegroting. Wij adviseren deze ontwikkelingen tijdig in het begrotingsperspectief te verwerken.

Derde bestuursrapportage laat een bijgesteld begroot resultaat van €860.000 negatief zien

Het resultaat uit de primitieve begroting 2019 was €670.000 positief. Op basis van de bijstellingen uit de bestuursrapportages, met als laatste bijstelling het derde kwartaal 2019, is dat €860.000 negatief geworden.

De negatieve bijstellingen komen voort uit hogere lasten door de stijging van overheadkosten, stijging van de lasten voor het storten van afval en mutaties in de algemene uitkering. Wat opvalt is dat de wijzigingen uit eerdere bestuursrapportages alleen op totaalniveau zijn opgenomen. Wij adviseren om de wijziging kort toe te lichten, om grip te houden op het geheel.

De ontwikkelingen bij de derde bestuursrapportage 2019 laten verschillen zien vanuit het gemeentefonds: €311.000 negatieve bijstelling ten opzichte van de tweede bestuursrapportage.

Voortgang investeringen inzichtelijk gemaakt in de kwartaalrapportages, totaaloverzicht ontbreekt

Van het totaal van de begrote investeringen in 2019 schuiven de geplande investeringen in de Kempenbaan door. Dit komt door de bestemmingsplanprocedures. Op basis van de uitspraak van de Raad van State is het bestemmingsplan onherroepelijk geworden. In het najaar van 2019 zijn met name de verdere voorbereidingen met de opdrachtnemer uitgewerkt. Realisatie wordt verwacht in 2020 en 2021. In totaal wordt €4,5 miljoen van de geplande realisatie in 2019 doorgeschoven.

In de primitieve begroting was de bouw van het nieuwe zwembad meegenomen. In 2019 is de aanbestedingsprocedure afgerond, maar de nieuwe planning zorgt voor het doorschuiven naar 2020 en 2021 van in totaal €4,8 miljoen.

Daarnaast is zichtbaar dat investeringen in het v-GRP (riolering) voor €824.000 worden doorgeschoven van 2019 naar 2023, omdat ze gekoppeld worden aan andere investeringen.

De kredieten worden per programma toegelicht. Wij adviseren in de samenvatting een overzicht van de belangrijkste mutaties in de projecten mee te nemen, zodat in een totaaloverzicht de voortgang ten opzichte van de door de raad vastgestelde kredieten inzichtelijk wordt gemaakt.

Belangrijkste boodschappen

Evaluatie van uw interne beheersing

Bevindingen processen

Update frauderisico's

Ontwikkelingen

Vooruitblik naar de jaarrekeningcontrole

Bijlage

Interne beheersing op orde, gemeente Veldhoven werkt aan de doorontwikkeling

Gemeente Veldhoven werkt bij de inrichting van de processen met het *3 lines of defence*-model en heeft de visie om de beheersingsmaatregelen zoveel mogelijk in de eerste lijn in te richten. Hiermee is de basis op orde.

Als doorontwikkeling in de interne beheersing adviseren wij een gemeentebrede risicoanalyse op te stellen en hieraan de aanwezige processen en beheersingsmaatregelen te koppelen, om vast te stellen of de risico's worden afgedekt en ter doorontwikkeling en digitalisering van de processen.

De belangrijkste bevindingen voor 2019 zien toe op de autorisaties en het toegangsbeheer voor de applicaties Decade, Pims en GWS. Wij adviseren u te onderzoeken welke maatregelen noodzakelijk zijn om dit op te lossen, zodat meer zekerheid verkregen kan worden uit de geautomatiseerde controles en de werkstappen. Dit als impuls voor het verder digitaliseren van processen en de doorontwikkeling van de informatievoorziening.

Klik [hier](#) voor een toelichting op het *lines of defence*-model

BEDRIJFSVOERING

Proces	Line of defence		
	1	2	3
Inkopen en betalingen	◐	◐	◐
Aanbestedingen	●	◐	◐
Salarissen	●	●	◐
Inkomende subsidies	●	●	◐
IT	◐	◐	◆

FYSIEK

Proces	Line of defence		
	1	2	3
Grondexploitatie	●	●	◐
Verhuuropbrengsten	●	●	◐
Parkeren	●	●	◐

SOCIAL

Proces	Line of defence		
	1	2	3
Jeugd	◐	●	●
Wmo	◐	●	●
Participatie	●	●	●
Verstrekte subsidies	●	●	●

Legenda

- In opzet ontoereikend
- ◐ In opzet toereikend, maar één of meerdere beheersingsmaatregelen bestaan in de praktijk niet
- Proces is adequaat opgezet en beheersingsmaatregelen bestaan
- ◆ Niet van toepassing

Wat is het *lines of defence*-model?

Onze controleaanpak is, naast het controleren van de jaarrekening, gericht op het verbeteren van uw bedrijfsvoering inclusief de digitalisering hiervan. In onze controle hanteren wij daarvoor het *three lines of defence*-model. Dit model geeft handvatten om te beoordelen waar in de interne beheersing risico's worden ondervangen:

- In de **eerste lijn**: in het primaire proces, onder verantwoordelijkheid van de proceseigenaar.
- In de **tweede lijn**: in de ondersteunende processen zoals Financiën en Control, waar *checks and balances* ingericht zijn om fouten te signaleren.
- In de **derde lijn**: in uw verbijzonderde interne controle ('VIC') achteraf.

	1 ^e lijn Lijnmanagement	2 ^e lijn Ondersteuning	3 ^e lijn Verbijzonderde Interne controle
	Afdelingen	Administratie en Control	VIC-functie
Gemeente	<ul style="list-style-type: none"> • Primair verantwoordelijk voor getrouwheid en rechtmatigheid van transacties binnen eigen processen • Verantwoordelijk voor kwalitatieve analyse en toelichting P&C-producten 	<ul style="list-style-type: none"> • Ondersteunt de afdelingen bij de optimalisering van de primaire processen. • De administratie voert bij de verwerking een aantal primaire controles uit op de eerste lijn. 	<ul style="list-style-type: none"> • De VIC voert interne controles uit op de getrouwheid en rechtmatigheid van de financieel-kritische processen. • Adviseert over verbetering in de eerste en tweede lijn
PwC	<ul style="list-style-type: none"> • Adviseert (met de VIC) preventieve interne controlemaatregelen in het primaire proces • Geeft feedback om leesbaarheid/informatiewaarde P&C-documenten te verhogen 	<ul style="list-style-type: none"> • Adviseert preventieve interne controlemaatregelen in het ondersteunende proces en de IT • Geeft adviezen om de effectiviteit van de controlewerkzaamheden te vergroten 	<ul style="list-style-type: none"> • Adviseert/vervult klankbordrol om te komen tot een effectieve en efficiënte controleaanpak • Maakt waar mogelijk gebruik van de werkzaamheden van de VIC

Wij rapporteren via het *push-left*principe

Het *push-left*principe is erop gericht de interne beheersing in de eerste en tweede lijn te optimaliseren, vanuit het uitgangspunt dat fouten voorkomen beter is dan achteraf constateren. Indien er tekortkomingen zijn in de interne beheersing in de eerste en tweede lijn, dan zullen wij deze daarom rapporteren als bevinding, ook als deze in de derde lijn door middel van verbijzonderde interne controle ondervangen worden.

Belangrijkste boodschappen

Evaluatie van uw interne beheersing

Bevindingen processen

Update frauderisico's

Ontwikkelingen

Vooruitblik naar de jaarrekeningcontrole

Bijlage

Update ten aanzien van de frauderisicoanalyse naar aanleiding van onze tussentijdse controle

Als onderdeel van onze tussentijdse controle hebben wij vastgesteld of beheersingsmaatregelen zijn getroffen om de algemene frauderisico's ten aanzien van doorbreking van functiescheiding door het management en van omkoping en corruptie te ondervangen.

Uit de tussentijdse controle hebben wij geen aanvullende frauderisico's ten opzichte van de algemene frauderisico's geconstateerd. Wij zien dat de gemeente in opzet beheersingsmaatregelen heeft ingericht om het risico te ondervangen. Op basis van de aard van de risico's (inherente risico's) blijft het restrisico voor de jaarrekeningcontrole hoog.

De gemeente heeft een plan van aanpak opgesteld om te komen tot een organisatiebrede frauderisicoanalyse. Dit vinden wij een goede ontwikkeling om het bewustzijn te vergroten en ook maatregelen in te richten om te voorkomen dat de risico's zich daadwerkelijk voordoen.

	Frauderisico	In opzet aanwezige beheersingsmaatregel om risico te ondervangen	Risico (inherent)
1	Het risico op doorbreken van interne beheersing door het management	Gezien de aard van het risico hebben interne beheersingsmaatregelen geen effect op het mitigeren van dit risico.	Hoog
2	Het risico op fraude in de opbrengstverantwoording	De gemeente heeft functiescheiding in haar processen gewaarborgd. Ook is er binnen de gemeente specifieke aandacht voor de borging en verantwoording van (overige) opbrengsten in de organisatie.	Hoog
3	Risico op omkoping en corruptie	De gemeente heeft functiescheiding in haar processen gewaarborgd. Daarnaast krijgen alle medewerkers trainingen met betrekking tot ethiek en ondermijning.	Hoog

Belangrijkste boodschappen

Evaluatie van uw interne beheersing

Ontwikkelingen

Stand van zaken IT

Rechtmatigheidsverantwoording

Nieuwe notitie grondexploitaties

Ontwikkelingen WNT

Vooruitblik naar de jaarrekeningcontrole

Bijlage

Volwassenheidsniveau IT ontwikkelt zich positief

In het deel 'evaluatie van uw interne beheersing' hebben wij u inzicht gegeven in de IT-bevindingen. De uitkomsten hiervan zijn van belang voor het al of niet kunnen gebruiken van gegevens uit de systemen. Hieronder hebben wij een totaaloverzicht opgenomen van deze uitkomsten.

		Applicaties		
		Financiële administratie	Uitkeringen-administratie	HRM-applicatie
IT-afrankelijkheden	Standaardrapportages	◐	◐	◐
	Maatwerkrapportages	◐	◐	◐
	Geautomatiseerde controles en berekeningen	◐	◐	◐
	Functiescheidingen	◐	◐	◈
	Interfaces	○	○	○

Legenda

- Gebruikmaken niet mogelijk
- ◐ Gebruikmaken mogelijk met aanvullende werkzaamheden
- ◐ Gebruikmaken mogelijk
- ◈ Gebruikmaken mogelijk
- ◈ Niet van toepassing

Doorontwikkeling IT-dienstverlening in gang gezet, pak ook de basis nog aan

Gemeente Veldhoven beschouwt IT als kritisch ter ondersteuning van de primaire bedrijfsprocessen en de dienstverlening richting de burger. In 2019 zijn een uitgebreide visie en strategie opgesteld ter doorontwikkeling van de ICT-functie in de organisatie. Deze zijn op 8 oktober 2019 vastgesteld door het college. Uitgangspunt van de IT-strategie is het op een flexibele manier verder digitaliseren, waarbij rekening wordt gehouden met de behoeftes van specifieke afdelingen. Gemeente Veldhoven is betrokken bij SamenOrganiseren (CommonGround) en positioneert zich hierbij als een 'slimme volger', waarbij goed gekeken wordt bij welke projecten Veldhoven gaat aanhaken. Voor de specifieke uitvoering wil de gemeente een uitvoeringsagenda opstellen, zodat de status en voortgang van de verschillende projecten worden gemonitord.

Dit zien wij als een goede ontwikkeling. Daarnaast is het belangrijk dat onze IT-bevindingen worden opgevolgd, zodat ook zekerheid kan worden verkregen vanuit de transacties en de geautomatiseerde beheersingsmaatregelen.

Privacy verwerkingsregister is in ontwikkeling

Gemeente Veldhoven beschikt over een verwerkingsregister dat in 2017 is opgesteld. Eind 2019 is een nieuwe procedure ingericht ten behoeve van het up-to-date houden van het verwerkingsregister.

Belangrijkste boodschappen

Evaluatie van uw interne beheersing

Ontwikkelingen

Stand van zaken IT

Rechtmatigheidsverantwoording

Nieuwe notitie grondexploitaties

Ontwikkelingen WNT

Vooruitblik naar de jaarrekeningcontrole

Bijlage

Plan van aanpak rechtmatigheidsverantwoording in ontwikkeling

Ligt u op schema?

In onze eerdere rapportages hebben wij u geïnformeerd over de voorgenomen invoering van de rechtmatigheidsverantwoording per 2021. Naar verwachting wordt deze verantwoording onderdeel van de jaarrekening en zal de commissie BBV een format voor de tekst daarvan opstellen. Belangrijk is dat u voorbereidingen treft voor de onderbouwing van die verantwoording. Wij hebben geadviseerd voor 2019 de volgende stappen te ondernemen:

Stap 1: Bepalen ambitie ten aanzien van de controle

Stap 2: Opstellen plan van aanpak voor de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording

Stap 3: Inrichting van de sturing en governance rondom de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording

Actuele status binnen uw organisatie

Gemeente Veldhoven werkt aan de bewustwording van wat de rechtmatigheidsverantwoording gaat betekenen voor de organisatie. Daarnaast wordt ook nadrukkelijk stilgestaan bij het bepalen van de ambitie.

Gemeente Veldhoven hecht veel waarde aan de inrichting in de organisatie van het *three lines of defence*-model en wil de afdelingshoofden en procesverantwoordelijken meenemen in de achtergrond van de rechtmatigheidsverantwoording. Dat vinden wij een goede ontwikkeling.

Uitgangspunt van de gemeente Veldhoven is dat de rechtmatigheidsverantwoording geen jaarlijkse activiteit moet zijn maar het sluitstuk van een continu proces van:

- Risicomanagement
- (Verbijzonderde) interne controles
- Verbeterinitiatieven
- Monitoring.

Als belangrijkste stap voor gemeente Veldhoven om te komen tot de rechtmatigheidsverantwoording, zien wij het opstellen van een algehele risicoanalyse om hier vervolgens de in de organisatie ingerichte beheersingsmaatregelen aan te koppelen. Het is dan belangrijk om deze beheersingsmaatregelen en de werkzaamheden vanuit de verbijzonderde interne controle als sluitstuk te documenteren en hiervoor minimale dossiervorming in te richten.

Belangrijkste boodschappen

Evaluatie van uw interne beheersing

Ontwikkelingen

Stand van zaken IT

Rechtmatigheidsverantwoording

Nieuwe notitie grondexploitaties

Ontwikkelingen WNT

Vooruitblik naar de jaarrekeningcontrole

Bijlage

Nieuwe notitie grondexploitaties gepubliceerd

Ingangsdatum 2019

In de zomer van 2019 heeft de commissie BBV de nieuwe notitie grondexploitaties gepubliceerd. Deze nieuwe notitie vervangt alle vorige notities en vragen en antwoorden. De notitie treedt in werking vanaf begrotingsjaar 2019.

Nieuw hoofdstuk gericht op raadsleden

In de nieuwe notitie is hoofdstuk 2 gewijd aan het belang van grondbeleid voor raadsleden. Dit hoofdstuk is vooral bedoeld als toelichting op de rol ende sturingsmogelijkheden die de raad in het grondexploitatieproces heeft. Wij adviseren de college- en raadsleden kennis te nemen van dit hoofdstuk.

In de notitie zijn twaalf wijzigingen/verduidelijkingen opgenomen

Volgens de commissie kent de nieuwe notitie geen verzwareningen, maar zijn alleen nadere verduidelijkingen of kleine wijzigingen opgenomen. De belangrijkste hebben wij hier voor u samengevat:

- Er is een nieuwe categorie 'warme gronden' onder de materiële vaste activa opgenomen. Dit zijn gronden die zijn aangekocht met het voornemen deze te ontwikkelen. Hiervoor mag onder voorwaarden de marktwaarde bepaald worden op basis van de toekomstige bestemming (in plaats van de huidige bestemming).
- Majeure rechten en verplichtingen uit grondexploitaties moeten toegelicht worden onder de 'niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen'.
- Nieuwe presentatie- en toelichtingsvereisten voor het faciliterend grondbeleid.
- Geadviseerd wordt om bepaalde uitgangspunten vast te leggen in bijvoorbeeld de financiële verordening, te weten:
 - de keuze voor voorziening tegen contante waarde **of** nominale waarde voor verlieslatende grondexploitaties;
 - een uitwerking van de wijze waarop met conjuncturele risico's en de omvang van het weerstandsvermogen wordt omgegaan.

In de begroting 2020 zijn de wijzigingen en verduidelijkingen verwerkt voor zover van toepassing voor de gemeente Veldhoven.

Stikstofbesluit heeft naar verwachting beperkte impact op de waardering van projecten in de jaarrekening 2019

Het stikstofbesluit heeft ervoor gezorgd dat, daar waar het bestemmingsplan nog niet onherroepelijk is, bouwprojecten mogelijk zijn stilgelegd. Voor gemeente Veldhoven is dit niet aan de orde geweest en dus is het niet de verwachting dat de stikstof- en PFAS-problematiek grote invloed hebben op de voortgang en de waardering van de grondexploitaties eind 2019.

TIP

De commissie Bedrijfsvoering en Auditing Decentrale Overheden (BADO) van het ministerie van BZK heeft begin september een notitie grondexploitaties uitgebracht die meer nadruk legt op de beheersing van grondexploitaties en die het gehele proces van woningbehoefte tot het sluiten van een grondexploitatie beschrijft. PwC is één van de auteurs van de notitie. U vindt de notitie [hier](#).

Belangrijkste boodschappen

Evaluatie van uw interne beheersing

Ontwikkelingen

Stand van zaken IT

Rechtmatigheidsverantwoording

Nieuwe notitie grondexploitaties

Ontwikkelingen WNT

Vooruitblik naar de jaarrekeningcontrole

Bijlage

Diverse ontwikkelingen in de WNT 2019

Nieuwe WNT-norm 2019

Het algemeen voltijds- en voljaarsbezoldigingsmaximum voor 2019 is met ingang van 1 januari 2019 verhoogd naar €194.000 (2018: €189.000).

Hogere WNT-normen voor uw externe functionarissen

Voor 2019 gelden voor externe topfunctionarissen hogere maxima dan voor 2018. De maxima per maand waarin is gewerkt zijn:

- voor de eerste zes maanden: €25.900 (2018: €25.300);
- voor de tweede zes maanden: €19.600 (2018: €19.100);
- met een maximum van €187 (2018: €182) per uur. Er wordt een gemiddelde uurnorm tussen €182 en €187 berekend indien de periode betrekking heeft op zowel 2018 als 2019.

Voor zover ons bekend is zijn er binnen gemeente Veldhoven geen externe topfunctionarissen.

De regels voor een niet-topfunctie na een topfunctie zijn conform 2018

Het is niet langer noodzakelijk om niet-topfuncties van voormalig topfunctionarissen toe te lichten tenzij aan de onderstaande voorwaarden is voldaan:

- de topfunctionaris is gestart op of na 1 januari 2018; en
- de functie is minimaal twaalf maanden vervuld; en
- de topfunctionaris heeft een aansluitende niet-topfunctie bij de organisatie.

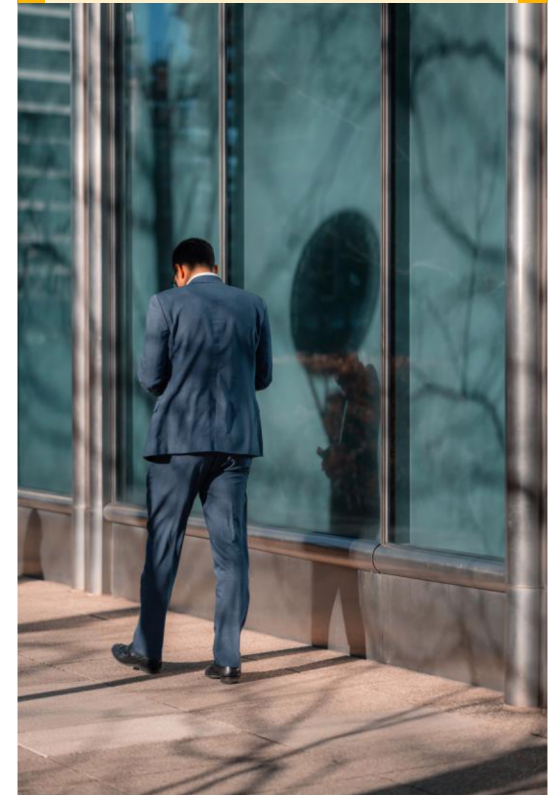
In dat geval moet de functionaris nog vier jaar als topfunctionaris worden toegelicht in de WNT-verantwoording. In andere gevallen gelden de algemene regels voor niet-topfunctionarissen (publicatie op functie indien bezoldiging hoger is dan het algemene bezoldigingsmaximum).

De WNT-norm in 2020

De normbedragen 2020 worden naar verwachting in de tweede helft van november bekendgemaakt en zijn dan te vinden op www.topinkomens.nl.

TIP

BZK verwacht de 2019-versie van de rekentool voor de WNT-norm voor het einde van 2019 te hebben bijgewerkt. Houd dus www.topinkomens.nl in de gaten.

Belangrijkste boodschappen

Evaluatie van uw interne beheersing

Ontwikkelingen

Vooruitblik naar de jaarrekeningcontrole

Sociaal domein

Belangrijke projecten

Terugkoppeling afspraken

Bijlage

Sociaal domein: plan van aanpak vaststellen prestatielevering uitgewerkt

Inmiddels is het sociaal domein al enige jaren onderdeel van de gemeentelijke bedrijfsvoering. In het hoofdstuk [evaluatie van de interne beheersing](#) hebben wij net als voor andere processen onze bevindingen ter zake opgenomen. Voor de planning van de controle heeft voornamelijk de afhankelijkheid van derden invloed op wanneer de gemeentelijke jaarrekening kan worden afgerond. Hierbij kan onderscheid gemaakt worden naar:

Zorg in natura

Voor de zorg in natura heeft het college er voor 2019 voor gekozen om de prestatielevering van de zorg vast te stellen door zelf controles uit te voeren naar prestatielevering in combinatie met de verantwoordingen van de zorgaanbieders. De eigen werkzaamheden zijn voor het tweede kwartaal 2020 gepland, en afhankelijk van de voortgang hiervan kunnen wij onze controle afronden. Het is het eerste jaar dat de gemeente Veldhoven eigen deelwaarnemingen uitvoert om de prestatielevering van de zorg vast te stellen. Dit vinden wij een goede ontwikkeling. Voor de toekomst is het belangrijk om de prestatielevering in het reguliere proces te borgen, zodat dit geen deelwaarneming achteraf hoeft te zijn.

Persoonsgebonden budgetten

De verantwoording van de pgb-bestedingen wordt ontvangen van de Sociale Verzekeringsbank ('SVB'). Voor 2019 zijn de volgende maatregelen getroffen om te waarborgen dat u tijdig de getrouwheid en rechtmatigheid van de pgb-bestedingen inzichtelijk hebt:

- afstemming en aansluiting met de informatie van SVB;
- aansluiting met de afgegeven pgb-beschikkingen;
- deelwaarneming achteraf om prestatielevering vast te stellen.

De getroffen maatregelen leiden ertoe dat het college verwacht in het tweede kwartaal een oordeel te kunnen geven over de pgb-bestedingen. Wij verwachten onze controle daarna af te ronden.

Afstemming Participatiewet met gemeente Waalre

Gemeente Veldhoven voert werkzaamheden uit voor gemeente Waalre inzake de Participatiewet. Belangrijke onderdelen hiervan zijn de dossiervorming en het opstellen van de SiSa-verantwoording. Op dit moment werken beide gemeenten aan een controleprotocol. Dit is belangrijk om de verantwoordelijkheden duidelijk vast te leggen. Daarnaast is het belangrijk dat wij zo spoedig mogelijk instructies ontvangen, om ervoor te zorgen dat wederzijdse afspraken duidelijk zijn en nagekomen kunnen worden.

Belangrijkste boodschappen

Evaluatie van uw interne beheersing

Ontwikkelingen

Vooruitblik naar de jaarrekeningcontrole

Sociaal domein

Belangrijke projecten

Terugkoppeling afspraken

Bijlage

Onze observaties ten aanzien van uw belangrijkste projecten

Werken volgens de bedoeling in het sociaal domein

Gemeente Veldhoven werkt aan de voorbereiding en implementatie van de zogeheten 'omgekeerde toets' in het sociaal domein per 1 januari 2020. Een belangrijk element van het concept is het centraal stellen van het probleem en niet van de regels.

Vanaf 1 januari 2020 werkt gemeente Veldhoven met één verordening met één set aan beleidsregels voor alle onderdelen binnen het sociale domein (inclusief de Participatiewet). Het doel is ruimte bieden voor passende oplossingen. Een voorbeeld is dat cliënten bijvoorbeeld tijdelijk een extra toeslag krijgen, waar ze eigenlijk geen recht op hebben, waardoor grotere problemen uitblijven, zoals dakloos worden. De gemeente kan hier dan aanvullende voorwaarden aan stellen.

In 2019 lag de focus op het trainen van medewerkers, het in gesprek gaan met elkaar over specifieke casuïstiek, het onderzoeken van mogelijkheden en het inbedden van de bewustwording van de manier van werken in de organisatie. Zo kunnen de betrokken medewerkers goed aan de slag met de nieuwe werkwijze.

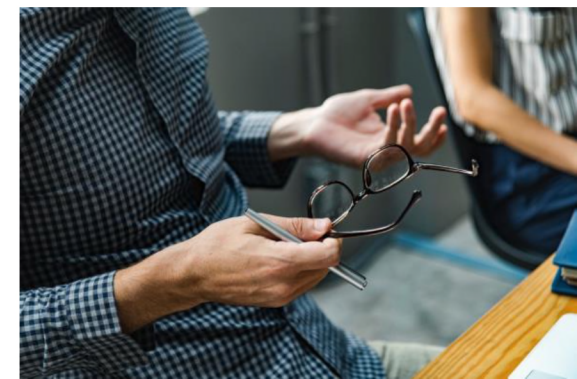
Ook is een pilot gestart voor het toekennen door middel van de omgekeerde toets. Het is belangrijk om na te gaan voor deze toekenningen of deze ook voldoen aan de beleidsregels uit 2019 en dat dit ook voldoende uit de dossiervorming is op te maken, zodat er voor 2019 nog gekeken kan worden naar het oplossen van mogelijke onrechtmatigheden of het aanvullen van de dossiers.

Verder adviseren wij bij de wijziging voldoende focus te houden op de zichtbare vastlegging van kwaliteitstoetsing en verbijzonderde interne controle. Dit omdat volgens het concept mogelijk bewust afgeweken kan worden van (landelijke) kaders en dat deze keuzes bewust gemaakt moeten worden, ook met het oog op precedentwerking.

Uitwerking Woondeal en grondexploitatie Zilverackers als basis voor de versnellingsopgave woningbouw

De Woondeal sluit aan op de Brainport Nationale Actieagenda en gaat in op de versnellingsopgave ten aanzien van de woningbouwproductie, de werking van de woningmarkt, de plancapaciteit (de periode tot 2040) en integrale gebiedsontwikkeling. De Woondeal geeft gemeente Veldhoven de mogelijkheid meer nieuwbouw te realiseren dan op basis van eerdere prognoses mogelijk was, door nieuwe projecten te initiëren of projecten naar voren te halen. Om de ontwikkeling concreter te maken wordt een actieplan opgesteld, dat in 2020 aan de raad zal worden voorgelegd. Voor de waardering van de grondexploitaties in de jaarrekening 2019 is het belangrijk om rekening te houden met de ontwikkelingen vanuit de Woondeal.

Gezamenlijk met de negen gemeenten in het Stedelijk Gebied Eindhoven wordt gekeken naar de invulling van de Woondeal en ook specifiek voor gemeente Veldhoven naar de ontwikkelingen in de grondexploitatie Zilverackers. In het voorjaar van 2019 zijn de uitgangspunten van de grondexploitatie Zilverackers gewijzigd en wordt er gekeken of een versnellingsopgave in het project mogelijk is. Dit zijn ook belangrijke elementen om mee te nemen in de waardering van het project in de jaarrekening 2019.

Belangrijkste boodschappen

Evaluatie van uw interne beheersing

Ontwikkelingen

Vooruitblik naar de jaarrekeningcontrole

Sociaal domein

Belangrijke projecten

Terugkoppeling afspraken

Bijlage

Onze observaties ten aanzien van uw planning-en-controlcyclus

Aanpassing P&C-cyclus in 2019

In 2019 is ervoor gekozen om in plaats van te werken met vier kwartaalrapportages, drie bestuursrapportages uit te brengen. Dit om op basis van de timing van de drie rapportages beter te kunnen aansluiten op de informatiebehoefte van de gemeenteraad. De vierde kwartaalrapportage wordt dan vervangen door een interim-jaarbericht waarin informatie kan worden gegeven over de beleidsinhoudelijke ontwikkelingen en de koppeling naar een voorlopig financieel resultaat richting de jaarrekening.

Voortgang

In de huidige bestuursrapportages/kwartaalrapportages is een duidelijke koppeling gemaakt tussen de financiële afwijkingen en de oorzaken daarvan. Ook is op basis van een stoplichtenmodel inzichtelijk gemaakt wat de voortgang is bij de beleidsindicatoren. Ter doorontwikkeling van de kwartaalrapportages adviseren we specifiek inzicht te geven in de voortgang van belangrijke projecten gekoppeld aan de risicoanalyse.

Wat opvalt is dat de wijzigingen uit eerdere bestuursrapportages alleen op totaalniveau zijn opgenomen. Wij adviseren om de wijziging kort toe te lichten, om grip te houden op het geheel.

Belangrijkste boodschappen

Evaluatie van uw interne beheersing

Ontwikkelingen

Vooruitblik naar de jaarrekeningcontrole

Sociaal domein

Belangrijke projecten

Terugkoppeling afspraken

Bijlage

Het controleproces en voorbereidingen voor de jaareindecontrole

Om aan uw behoeften te voldoen en om het proces van de jaareindecontrole verder te verbeteren, vinden wij het belangrijk om het proces regelmatig te evalueren en onze observaties te delen.

	Onderwerp	Observatie
	Hoe we tijdens de interim-controle hebben samengewerkt en welke feedback is ontvangen	Tijdens onze interim-controle hebben we een goede samenwerking met uw team ervaren. Hierbij hebben wij in een vroegtijdig stadium overleg gevoerd over timing en inrichting van de controlewerkzaamheden. Dit heeft geresulteerd in een doelgerichte samenwerking.
	Vooruitkijken naar de jaareindecontrole	<p>Ter ondersteuning van uw voorbereiding voor onze jaareindecontrole hebben wij u in Client Connect een gedetailleerde lijst met op te leveren specificaties verstrekt. Wij zullen de lijst bespreken met Concern Control en de Financiële administratie. Een tijdige levering van alle items voor het begin van de controle is nodig om een soepel controleproces te bewerkstelligen en om tijdsoverschrijdingen te voorkomen.</p> <p>Ook hebben wij, met ons Competence Center, werkzaamheden ingepland om het sociaal domein vooraf te toetsen om de werklust voor uw team gedurende de komende maanden te spreiden. We hebben afgesproken dat wij de gevraagde documentatie met betrekking tot deze tests door middel van observatie ter plaatse zullen toetsen.</p>
	Afhankelijkheid derde partijen	<p>Gedurende het jaarrekeningtraject zijn wij afhankelijk van informatie van uw organisatie, maar ook van informatie van (de accountants van) externe partijen. Dit betreffen de volgende partijen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • SVB: portal en verantwoording inzake pgb-budgetten. • CAK: eigen bijdragen. • Zorginstellingen binnen het sociaal domein met de productieverantwoordingen en verklaringen daarbij. <p>Wij zullen tijdig contact (laten) leggen met (de accountants van) deze partijen zodat er goede afspraken worden gemaakt over de tijdigheid en de toereikendheid van de informatie. Wij ontvangen (landelijke) signalen over onzekerheden in het sociaal domein die van invloed kunnen zijn op het (afsluit)proces voor de P&C-producten binnen uw gemeente.</p>

Belangrijkste boodschappen

Evaluatie van uw interne beheersing

Ontwikkelingen

Vooruitblik naar de jaarrekeningcontrole

Bijlage

Communicatie

Onze communicatie over de belangrijkste voorwaarden en aandachtspunten van de controle

Als PwC vinden wij het van belang om u te laten zien op welke wijze wij de belangrijkste voorwaarden en aandachtspunten van de controle aan u rapporteren. Deze hebben we opgenomen in onderstaande tabel.

Vereiste communicatie grond van controlestandaarden	Controleplan	Rapportage interim-bevindingen	Accountants-verslag
Mededeling over de verantwoordelijkheden van de accountant.	●		
Bevestiging van de onafhankelijkheid van PwC	●		●
Eventuele significante tekortkomingen in de interne controle		●	●
Eventuele ontdekte of vermoede fraude		●	●
Niet-naleven van wet- en regelgeving			●
Schriftelijke bevestigingen gevraagd van het management			●
Alle zaken die van invloed zijn op de vorm en inhoud van de controleverklaring			●
Standpunt van de accountant over belangrijke kwalitatieve aspecten van de verslaggeving door het college			●
Rapporteren over significante moeilijkheden, aangelegenheden en overige zaken die van belang zijn voor het toezicht op het financiële verslaggevingsproces			●
Niet-gecorrigeerde afwijkingen			●
Significante aangelegenheden die naar voren komen tijdens de controle in verband met verbonden partijen van de entiteit			●
Beschrijving van de reikwijdte en de timing van de controle, waaronder significante risico's.	●		●